

ses. — Das Wort wird von उत्क abgeleitet, mit besserm Rechte aber würde man es wie auch उत्क selbst, auf क्, क्कति mit उद् zurückführen.

उद्धस (von धंस् mit उद्) m. *Bedecktheit, Heiserkeit* (der Stimme) *SUCH.* 2, 446, 3.

उद्धन्ध (von वन्ध् mit उद्) m. *das Hängen, das sich-Erhängen*: क्रियते कथमुद्धन्धस्त्वया मे दर्शयाम् *KATH.* 13, 100.

उद्धन्धन (wie eben) n. dass.: उद्धन्धनाय वधभीमं नीयमानः *SCH.* zu *KAUR.* 1. स्वेदोपकोपनादिगं लभते मरणात्मिकम् । अथ बोद्धन्धनादीनि परीतानि व्यवस्यति ॥ *MBH.* 14, 466, 3, 292.

उद्धन्धुक (wie eben) adj. *der sich erhängt (?)*: या रज्जुं सूत्रति तस्यो उद्धन्धुको जायते *TS.* 2, 3, 1, 7.

उद्धल (उद् + वल्) adj. *kräftig, stark*; s. उपोद्धलम्.

उद्धालु (उद् + बालु) adj. *die Arme erhebend, ausstreckend* *ÇAT. BR.* 10, 2, 2, 6. यानमूकशतमुदाहृत्युरूपान्ममीते ॥ 10, 13, 8, 3, 11. प्राश्रुलभ्ये फले मोकाडुद्वाङ्गिरिव याननः *RAGH.* 1, 3.

उद्धालक *MED.* g. 30 als Erklärung von उद्देग; *H.* an. 3, 119 hat st. dessen उद्धालु.

उद्धिल (उद् + विल) adj. *der die Höhle verlassen hat*: मूषकेः परिधा-वदिरुद्धिलैरावृत्तानि वेणुमानि *R.* 2, 33, 19. — Vgl. औद्धित्य.

उद्वाध (von वुध् mit उद्) m. *das Erwachen, übertr.*: यद्वागिणामपि केयोचिद्रसोद्वाधो न दृश्यते *SĀH.* D. 20, 4. रत्यायुद्वाध 8, 9.

उद्वाधक (von वुध् im caus. mit उद्) adj. *erweckend, rege machend*: रत्यायुद्वाधका लोके विभावाः काव्यनाययोः *SĀH.* D. 31, 21.

उद्धट 1) adj. *ausgezeichnet, vorzüglich* (von Personen) *TRIK.* 3, 1, 3. *H.* 367. Vgl. भट und भट्ट. — 2) m. a) *Schildkröte*. — b) *Schwingkorb* (zum Reinigen des Getreides) *MED.* f. 34. *ÇKDR.* und *WILS.*: Sonne (beruht auf der Verwechslung von प्रूर्प mit सूर्प). — Vgl. अनुद्धट.

उद्धव (von भू mit उद्) m. *Entstehung, Geburt, Ursprung* *AK.* 1, 1, 4, 8. *H.* 1367. य एवैक उद्धवे संवेचि च *ÇVET.* UP. 3, 1. यो देवानां प्रभवश्चोद्भवश्च 4. शोषितोद्भवः *JĀG.* 3, 80. सर्वस्यास्य प्रपश्यतस्तपसः (abl.) पुण्यमुदभवम् *M.* 11, 244. न तस्यास्ति स्वदेहकृत्योद्भवः पुनः *KATH.* 20, 66. *PAÑK.* I, 416. उत्तमाङ्गाद्भव *aus dem Kopfe* *M.* 1, 93. vom *Aufgehen, Wachsen* einer Pflanze: व्रीहिशाल्युद्भव *AK.* 2, 9, 6. sehr häufig am Ende eines adj. comp.: मेध्यवृक्षोद्भवानि (पुष्पमूलफलानि) *von reinen Bäumen herkommend* *M.* 6, 13, 11, 143. *N.* (BOPP) 13, 10. *AR.* 3, 24. *R.* 5, 13, 28. *PAÑK.* I, 382. *RAGH.* 3, 18. *ĪT.* 1, 8. *AMAR.* 91. *VID.* 280. *AK.* 2, 9, 52. fem. *या* *MBH.* 1, 302. 3, 8091. *VIKR.* 3. *RAGH.* 3, 59. *AK.* 2, 4, 2, 50. *RĀGA-TAR.* 3, 244. सत्त्वमात्रोद्भवत्वात् *SĀH.* D. 62, 20.

उद्धवन (von भू im caus. mit उद्) n. *das sich-entgehen-Lassen, Ausserachtlassen, Versäumen*: अनेकैरभ्युपायैस्ताञ्जिघांसांत स्म पाण्डवान् । पाण्डवा अपि तत्सर्वं प्रत्यज्ञानवर्मापिताः ॥ उद्धवनमकुर्वन्तो विडुरस्य मते स्थिताः । *MBH.* 1, 5070. 5656.

उद्धवयित् (wie eben) nom. ag. *in die Höhe bringend*: उद्धवयिता वन्धून्धमावयिता शत्रून् *DAÇAK.* 180, 13.

उद्धास (von भास् mit उद्) m. *gaṇa बलादि* zu *P.* 5, 2, 136. *Strahl, Glanz*.

उद्धासवत् (von उद्धास) adj. *gaṇa बलादि* zu *P.* 5, 2, 136. *strahlend, glänzend*.

उद्धासैन् (von भास् mit उद् oder von उद्धास) adj. *strahlend, glän-*

zend gaṇa प्रकादि zu *P.* 3, 1, 134. *gaṇa बलादि* zu 5, 2, 136. *विभूषणोद्भासिन्* *KUMĀRAS.* 3, 78. *वक्त्राम्बुतो* *BHARTR.* 1, 80. *क्रीडारसो* *MĀKĀH.* 130, 21.

उद्धामुर (wie eben) adj. dass.: दहनोद्दामुरशिखाः (अङ्गाराः) *AMAR.* 76.

उद्धिन्न nachlässige Schreib. für उद्धिज्ज bei *RAMĀN.* zu *AK.* 3, 2, 1. *ÇKDR.*

उद्धिज्ज (उद्धिद् + ज) adj. *durch Hervorwachsen entstehend*; von Pflanzen und einigen niedern Thieren (*generatio aequivoca*) *AK.* 3, 2, 1. *H.* 1337. तेषां खल्वेषां भूतानां त्रीण्येव वीजानि भवत्याएज्जं वीजवमुद्धिज्जमिति *KHĀND.* UP. 6, 3, 1. वीजानीतराणि चेताराणि चाएज्जानि च जारुज्जानि (d. i. जरायुजानि) च स्वेदजानि चोद्धिज्जानि *AIT.* UP. 3, 3. उद्धिज्जाः स्वावराः सर्वे वीजकाएज्जप्रोक्षिणः *M.* 1, 46. भित्वा तु पृथिवीं यानि प्रापते कालपर्ययात् । उद्धिज्जानि च तान्याहुर्भूतानि द्विजसत्तमाः ॥ *MBH.* 14, 1138. 1134. *VEDĀNTAS.* 12, 9. इन्द्रगोपमण्डूकप्रभृतय उद्धिज्जाः *SUCH.* 1, 4, 21. — Vgl. d. f. Wort.

उद्धिद् (von भिद् mit उद्) 1) adj. subst. *hervorbrechend, hervorwachsend*; *Spross, Pflanze* *AK.* 3, 2, 1. *H.* 1337. संस्वेदना अण्डजा उद्धिद्दश्च *MBH.* 1, 3587. वक्त्रनास्तूद्धिदः *H.* 1337. अङ्कुरो ऽभिनवोद्धिदि *AK.* 2, 4, 4, 4. उद्धिदस्तर्गुलमाग्याः 3, 2, 1. — 2) adj. *durchdringend, an die Spitze kommend, überwindend* (क्रातवः) अर्द्धधामो अर्परीतास उद्धिदः *RV.* 1, 89, 1. कारुमुपमन्युमुद्धिदमिन्द्रः कृणातु प्रसवे रवं पुरः 102, 9. इन्द्रवः 139, 6. विश्वजिहुद्धिदित्सोमः 8, 68, 1. देवा ये अस्मभ्यं धनुदा उद्धिदश्च 10, 116, 9. die *Marut* 5, 59, 6. अर्कनी 10, 76, 1. तनूनपात् *VS.* 28, 25. *AV.* 5, 20, 11. *Çiva* *MBH.* 13, 1261. — 3) *Quelle* *SUCH.* 1, 169, 12. — 4) m. *ein best. Opfer*: उद्धिदलदि *ĀÇV.* *ÇR.* 12, 1. *KĀTJ.* *ÇR.* 22, 10, 21. 24, 4, 8. *MAÇ.* S. 3, 3 in *Verz.* d. *B.* *H.* 72.

उद्धिद 1) adj. = उद्धिद् 1. *AK.* 3, 2, 1. *H.* 1337. (भूतानि) जरायुजाएज्जानि स्वेदजान्युद्धिदानि च *MBH.* 14, 2543. — 2) n. *Steppensalz* *RATNAM.* im *ÇKDR.*

उद्धि (von भू mit उद्) adj. f. उद्धी, n. उद्धु *Bestand haltend, dauernd*: शर्म त्रिवद्वयमुद् AV. 9, 2, 16. *VS.* 15, 1. धानाः AV. 18, 4, 26 (wofür 3, 69 विन्वीः).

उद्धूति (wie eben) f. *Erhebung, Gedeihen*: भूयाडुद्धूतये सताम् *VIKR.* 162. अलं क्षेप वत्कुलोद्धूतये विधिः *KUMĀRAS.* 6, 82.

उद्धे (von भिद् mit उद्) m. 1) *das Durchbrechen, Hervorbrechen, zum-Vorschein-Kommen*: कितलपोद्धे *ÇĀK.* 80. उमास्तनोद्धेदमनु *KUMĀRAS.* 7, 24. पुलको *BHARTR.* 1, 49. रोमो *PRAB.* 11, 16. वायोद्धेदः *AMAR.* 63. रत्यतसुलभोद्धेदैर्निःसृतेः स्वेदावन्डभिः *RĀGA-TAR.* 3, 385. व्रणोद्धेदे *JĀG.* 2, 219. यौवनोद्धेद *RAGH.* 3, 38. *SĀH.* D. 38, 4. मन्मथो *76*, 19. — 2) *Quelle*: जलप्रपतिरुद्धेदः नः स्यन्दैश्च वृचिक्वचित् । स्रवद्भिर्नात्ययं शैलः *R.* 2, 94, 13. गङ्गाद्धेदं समासाद्य *MBH.* 3, 8043. चमोद्धेद, नागोद्धेद, शिवोद्धेद *heissen* Orte, an denen die *Sarasvatī* wieder hervorbricht, 5053. fgg. 10540. — 3) *Verrath*: करोम्यत्र नोद्धेदम् *KATH.* 3, 42.

उद्धेदन n. in चमोद्धेदन = चमोद्धेद (s. u. उद्धेद 2.) *MBH.* 3, 8345.

उद्धसै (von भ्यस् mit उद्) adj. *erhebend*: स्वभ्यसा ये चोद्धसाः *AV.* 11, 9, 17.

उद्धम (von धम् mit उद्) m. = उद्देग *AK.* 3, 3, 12.

उद्धमण (wie eben) n. *das sich-in-die-Luft-Schwingen* *SCH.* zu *ÇĀK.* 92, 19.